

## **Lakivaliokunnan julkinen kuuleminen 17.2.2021**

Teknisen ongelman vuoksi lakivaliokunnan julkisen kuulemisen tilaisuudesta on käytettävissä vain osatallenne. Tämän kesto on noin 1,5 tuntia (noin kello 9.30 alkaen tilaisuuden päättymiseen saakka). Tekstivastine/tallenne sisältää osan asiantuntijoiden puheenvuoroista sekä keskusteluosuuden.

### **Professori Kimmo Nuotio, Helsingin yliopisto:**

Voin sanoa, että tavallaan tämä minun kokonaisarvioni on hyvin samantyyppinen kuin mitä tässä tutkimusprofessori Pekka Hakkarainen esitti, eli oikeastaan oma arvioni on juuri se, että tämän kannabiksen käytön rangaistavuuden poistaminen tämmöisenä omana pienenä erillisenä asianaan ei olisi oikeastaan ratkaisu näihin isoihin kysymyksiin, joita tässä on takana.

Jos vielä katsotaan pikkusen tätä historiaa: Meillä on nyt 50 vuoden kokemus siitä, että meillä on ollut tämmöinen täyskielto huumausaineiden käytössä, ja siinä tietysti on ollut näitä ikään kuin pehmeämpiä aineita ja sitten siellä rinnalla erilaisia tällaisia kovempia aineita. Tosiaan tämä kansainvälinen yhteistyö on 60-luvulla erityisesti sieltä YK:n piiristä lähtenyt niin, että on tehty tämmöisiä huumausaineyleissopimuksia, ja voi sanoa, että niiden kärki on suunnattu juuri huumekauppaa ja järjestäytynyttä rikollisuutta vastaan ja on nähty, että tähän liittyy valtavia ongelmia ja tavallaan se vaatii tätä, ja se on ollut poliisin työssäkkin ikään kuin se päämaali. Nyt sitten tämä käyttäjien kontrolli on jotenkin ihan toisenluontoista, eli on vain silloin 50 vuotta sitten aika monessa maassa käynyt niin, että on jotenkin liitetty tämä käyttöproblematiikka vähän tähän samaan kokonaisuuteen ja on ajateltu, että juuri tämmöisellä ehdottomalla kiellolla pystytään tukemaan sitten niitä samoja tavoitteita, mitä on myöskin sen järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa, ja tämmöisiä erilaisia välillisiä tavoitteita. Tämä on ehkä nyt juuri se, mikä tavallaan tässä Hakkaraisen esityksessä tuli aika hyvin esille, että sen 50 vuoden aikana nyt tämä kokemus meillä on jotenkin muuttunut ja me ollaan alettu ymmärtää sitä, että juuri tämä käyttäjiin suunnattu kontrolli ylimalkaan on sellainen, että tämä kontrolli itsessään tuottaa aika lailla isoja ongelmia ja haittoja.

Tämä kannabis on nyt varmaan sitten juuri niitä tavallaan vähiten haitallisia huumeita, ei varmaan täysin haitaton – muut asiantuntijat ymmärtävät näistä haitoista enemmän – mutta juuri tavallaan sellainen, joka sitten ehkä vain liitettynä tämmöisiin porttiteorioihin ja muihin näyttäytyy pahana.

Oma käsitykseni on juuri se, että meidän pitäisi tarkastella tätä huumausaineiden käytön kriminalisointia nyt ihan puhtaalta pöydältä. Me ei olla 50 vuoden aikana oikeastaan missään vaiheessa kunnolla tähän pysähtytty. Me ollaan eduskunnassa keskusteltu tästä asiasta oikeastaan ainoastaan pariin kertaan 90-luvun alussa, silloin kun uudistettiin tätä sääntelyä, tehtiin tämä huumeluku rikoslain puolelle. Ja siinä yhteydessä oli tämä erityinen toimenpiteistä luopumissäännös, joka sinne tehtiin. Siinä yhteydessä näkyy jo lakivaliokuntakin keskustelleen juuri siitä, että on ongelmallista tämmöinen hyvin rutiininomainen käyttäjien rankaiseminen ja meidän pitäisi pyrkiä pikemminkin saamaan näitä käyttäjiä sitten näitten hoito- ja tukijärjestelmien piiriin. Nähtiin tämä ongelma, ja

tämä tuli uudestaan 2000-luvun alussa. Minulla on näitä viitteitä sitten tuossa kirjallisessa lausunnossani tähän lakivaliokunnan käsittelyyn.

Lakivaliokunta on selvästi jo silloin 20 vuotta sitten kiinnittänyt huomiota siihen, että täytyy suhtautua varauksellisesti tähän tämmöiseen rangaistavuusautomaattiin ja täytyisi pyrkiä paremminkin käyttämään tätä rangaistavuutta semmoisena keinona tukea juuri tätä hoitoonohjausta.

Mutta vielä silloin 20 vuotta sitten lakivaliokunnan kuitenkin se tavallaan perusajatus oli se, että tästä kriminalisoinnista on ikään kuin tarpeellista pitää kiinni. Ja tämä kansalaisaloite on minusta kiinnostava sen takia, että nyt tässä haastetaan tämä peruslähtökohta siitä, onko käytön kriminalisointi nyt tässä tapauksessa, just tämän kannabiksen osalta, perusteltu.

Tämä oli nyt ehkä se, missä minulla tulee sitten vähän jotain painotuseroa tähän Hakkaraisen esitykseen. Minä tietysti juristina ja rikosoikeuden professorina jotenkin näkisin, että meidän pitäisi pystyä miettimään tämä huumeidenkäytön kriminalisointi tavallaan tämmöisen modernin, meidän valtiosääntöoikeuden, perus- ja ihmisoikeuksien, meidän tämmöisen, sanotaanko, perustuslakivaliokunnan harjoittaman kriminalisointikontrollin kannalta. Elikkä onko oikeasti enää hyväksyttävät perusteet käyttäjien tämäntyyppiseen kontrolliin, joka meillä nyt tällä hetkellä on?

Ja haluaisin kysyä juuri tätä tämmöisenä yleisempänä kysymyksenä, ei pelkästään tähän kannabikseen liittyen. Niin kuin Hakkarainen toi esille, niin meillä juuri näitten esimerkiksi suonensisäisten huumeiden käyttäjien riskit – siis he syrjäytyvät ihan totaalisesti, he ovat isossa kuolemanvaarassa – ja heidän osaltaan tämä leimaaminen ja tämmöinen tavallaan marginalisointi ovat se hinta siitä, että me pidämme tätä täyskieltoa ja tavallaan olemme näkemättä jotenkin semmoista toisenlaista tilannetta, jossa tämä käyttö nähtäisiin nimenomaan sosiaalisena ja terveys- ja sosiaalipoliittisena kysymyksenä.

Tämä on minusta tavattoman kiinnostavaa, että nytten, vaikka me ollaan Suomessa tämmöinen edistyksellinen hyvinvointivaltio ja meillä on tämmöinen vahva perus- ja ihmisoikeuskulttuuri, tässä asiassa me ollaan vähän poikkeuksellisia, me ollaan oikeastaan tietyllä tavalla jälkijunassa. YK:n piirissä esimerkiksi suhtautuminen tähän käytön rangaistavuuteen on selvästi muuttunut. On tullut tämmöinen haittojen vähentämisen periaate, joka käytännössä tarkoittaa juuri rikosoikeuden roolin vähentämistä ja sitten vastaavasti sosiaali- ja terveystuolien roolin vahvistamista.

Omakin näkemykseni on juuri sellainen, että sinänsä missään nimessä ei ole syytä pyrkiä jotenkin edistämään tätä huumeidenkäyttöä, mutta tämän tavan, millä tähän tilanteeseen puututaan, pitäisi olla primääristi muuta kuin rikosoikeudellista. Ja tosiaan kun mietin sitä, jos joutuisin nyt itse tässä puhtaalta pöydältä esimerkiksi vaikkapa perustuslakivaliokunnan asiantuntijana arvioimaan sitä, onko tähän kriminalisointiin kestävät perusteet, niin sanoisin, että se on hyvin kysymyksenalaista, ja uskoisinpa melkein, että ei ole. Juuri nämä haitat ovat jotenkin tulleet näkyviin, ja ne pystytään hyvin selkeästi osoittamaan. Ja sitten tässä on myös tällaisia oikeudellisia näkökohtia. Tämä on kuitenkin hyvin perustavasti tällaista holhoavaa lainsäädäntöä. Meillä ei ole

sellaista yleistä kansalaisvelvollisuutta jotenkin huolehtia itsestään, terveydestään ja hyvinvoinnistaan, me halutessamme voimme vaikka yrittää itsemurhaa.

Tavallaan perus- ja ihmisoikeusnäkökulmasta tämä kysymys on aika hankala. Me jouduttaisiin kuitenkin hakemaan ne perusteet sille kriminalisoinnin hyväksyttävyydelle ennen kaikkea sitten näistä ulkoisvaikutuksista eli siitä, mitä nämä sosiaaliset vaikutukset ovat. Sitten tietysti meillä on jonkun verran nyt tätä kansainvälistä kokemusta, esimerkiksi tämä Portugalin esimerkki. Olen ymmärtänyt, että se, että rangaistavuutta on poistettu juuri käytön osalta, ei ole kuitenkaan johtanut käytön lisääntymiseen. Se on jotenkin semmoinen, että meillä on tapana ajatella niin, että tämä meidän kontrolloimme on automaattisesti jotenkin tehokasta ja se vähentää tätä käyttöä ja ilman tätä rangaistavuutta käyttö lisääntyisi, mutta minun ymmärtääkseni meillä on näitä kansainvälisiä esimerkkejä siitä, että tämä ei kuitenkaan mene tällä tavalla. Tämä on hämmästyttävää, mutta näin se on.

Kiinnitin huomiota siihen, että Norjassa on tosiaan aika tuoreesti, muutama vuosi sitten, noussut Norjan *stortingetissä* elikkä heidän eduskunnassaan kysymys tästä huumeiden käytön kriminalisoinnin uudelleenarvioinnista. Siellä tosiaan tämä keskustelu tavallaan lähti siitä, että sikäläinen, taisi olla terveysvaliokunnan nimellä, otti tähän asiaan kantaa ja totesi, että nyt pitäisi muuttaa sitä linjaa käyttäjien suhteen ja tästä rangaistuksesta enemmän siirtyä näihin sosiaali- ja terveystieteisiin keinoihin. Se johti sitten tällaisen toimikunnan asettamiseen, ja toimikunta jätti laajan, yli 400-sivuisen mietintönsä 2019. Nyt tämän asian prosessaaminen on edelleenkin siellä kesken. Mutta tosiaan Norjassa päädyttiin juuri siihen arvioon, että tämä kriminalisointi täytyisi poistaa, ja katsottiin, että sillä ei ole käyttöä lisäävää merkitystä.

Eli tässä minusta olisi erittäin tärkeätä, että Suomessa nyt katsottaisiin 50 vuoden jälkeen tätä tilannetta ennakkoluulottomasti ja arvioitaisiin sen jälkeen näitä kansallisia toimia. Rikosoikeuden tutkijana sanoisin, että on hyvin merkittävä havainto, jos me todetaan, että meillä ei ole modernin kriminalisointiteorian, kriminalisointiperiaatteiden mukaista oikeutusta tälle käyttäjien rangaistuksen ylläpitämiselle. Silloin se on oikeastaan jo sellainen asia, että jos tätä osattaisiin analysoida tuomioistuimissa, niin tämä saattaisi johtaa siihen, että näitä syytteitä voisi sillä perusteella mennä nurin. Ja minusta siinä olisi silloin, jos tällainen asia nousee esille, tärkeätä tehdä juuri tällainen huolellinen uusi tilanteenarviointi, jolloinka minä itse esittäisin sitä, että lakivaliokunta lausuisi tällaisessa kannanotossaan siitä, että tulee selvittää tätä rangaistavuuden poistamista ja sen vaikutuksia, seurauksia, elikkä tavallaan juuri tehdä se sama, mikä Norjassa oli, tämä valiokunnan kannanotto, joka sitten johti siihen laajaan selvitykseen, jossa sitten tosiaan arvioitiin näitä erilaisia vaikutuksia.

Oikeastaan itsellenikin oli vähän sama tilanne, että en tuossa kirjallisessa lausunnossakaan mennyt juurikaan nyt tämän kannabisesityksen yksityiskohtiin. Siellä on minusta osittain aivan oikeita ja viisaita asioita, mutta sitten tavallaan näkisin, että tässä paljon suurempi kysymys on kuitenkin näitten haittojen minimointi tai käyttäjien kontrolli näitten vakavimpien huumeiden käytön osalta, ja missään nimessä sitä ei voi unohtaa, se tulisi meillä joka tapauksessa vastaan. Eli toivoisin, että meillä nyt käynnistyisi sellainen uudistus, jossa siirryttäisiin tällaiseen ihmis- ja perusoikeuksia

kunnioittavaan haittojen vähentämiseen perustuvaan linjaan, joka olisi myöskin sitten kriminalisointiperiaatteiden mukaista.

Kiinnitän vielä viimeisenä asiana huomiota siihen, että minusta on ollut jotenkin aika hurjaa, että juuri tämmöisessä meidän hyvinvointivaltiossa me ollaan niin jälkijunassa, että esimerkiksi näissä käyttöhuoneasioissa, joita on ollut kymmeniä vuosia jo muissa maissa, Australiassa, Norjassa, Euroopassa monissa maissa, meillä on katsottu, että juuri tämä käytön rangaistavuus on se, joka on oikeastaan estänyt sellaisten kokeilut. Minusta olisi tarpeen, että lakivaliokunta samalla kiinnittäisi huomiota siihen, että tällaista lainsäädäntöä sitten meille luotaisiin, jotta pystytään auttamaan näitä suurimmassa vaarassa olevia käyttäjiä.

Ehkä tässä vaiheessa tyydyn tähän. – Kiitoksia.

### **Lakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Leena Meri:**

Kiitos puheenvuorostanne! – Ja sen jälkeen professori Matti Tolvanen, olkaa hyvä.

### **Professori Matti Tolvanen, Itä-Suomen yliopisto:**

Arvoisa puheenjohtaja, hyvät lakivaliokunnan jäsenet, arvoiset kollegat ja kaikki muutkin kuulolla olevat! Hyvä kun pääsee viimeisenä pitämään puheenvuoron, niin voi vetää vähän yhteenkin sitä, mitä tässä on esille tullut.

Aluksi totean, että huumausainepoliittisestihan kysymys on siitä, että missä määrin siedetään, hyväksytään tai edistetään kannabiksen käyttöä. Kannabiksen lääkekäyttö on hyvin perusteltavissa, lääkärin määräämänä lääketieteellisin perustein. Siihen ei ole minusta lisättävää.

Sen sijaan kannabiksen viihdekäytön salliminen on poliittinen kysymys, johon ei oikeastaan rikosoikeudellisin argumentein pysty vastaamaan. Kysymys on yksinkertaisesti siitä, haluaako eduskunnan enemmistö noudattaa sallivaa vai pidättävää päihdepolitiikkaa. Tähän asti linja on ollut päihteiden ja muiden haitallisten aineiden osalta se, että käyttöä on pyritty vähentämään. Otan esimerkkinä tupakoinnin vähentämisen: tavoitteeksi on asetettu, että tupakointi loppuu Suomessa kokonaan, ja tätä tupakoinnin rajoittamista ja tupakoinnista luopumista on perusteltu nimenomaan terveyspoliittisin perustein. On syytä kysyä, miten tähän suhteutuu ajatus kannabiksen viihdekäytön sallimisesta tai jopa hyväksymisestä.

Oman käytön rangaistavuus sen sijaan – siis nimenomaan rangaistavuus – on kriminaalipoliittinen kysymys, johon voi olla, että saadaan vastauksia myöskin rikosoikeuden näkökulmasta. Niin kuin tuossa kollega Nuotio ansiokkaasti totesi, rikosvastuu itsensä vaarantamisesta on lähtökohtaisesti rikosoikeudelle vieras ajatus. Rankaisemisella ei ole suotavaa pyrkiä muuttamaan ketään paremmaksi ihmiseksi. Tarkoituksena on siis rangaistuksella vahvistaa laissa säädettyjen kieltojen ja käskyjen noudattamista, ja aina sitten tapauskohtaisesti arvioidaan, tarvitaanko kiellon tai käskyn tehosteeksi rangaistusuhkaa. Tausta-ajatuksena tietysti on, että rangaistusuhat ja rangaistukset saavat ihmiset tai ainakin merkittävän osan ihmisistä pidättäytymään kielletyistä teoista. Tätä tehoa on hyvin vaikea mitata. Voidaan sanoa, että etenkin

muissa kuin vakavissa rikostyypeissä – siis nyt kun puhutaan vaikkapa tästä käytön kriminalisoinnista – rikosoikeudellisen järjestelmän vaikutus on välillistä, ihmisten moraalikäsitteissä pitkällä aikavälillä näkyvää.

Tutkittua tietoa ei ole siitäkään, miten oman käytön rankaisemattomuus vaikuttaisi huumausaineiden tarjontaan, joka edelleen olisi kiellettyä ja kriminalisoitua. Voi hyvin perustein olettaa, ettei oman käytön dekriminalisointi tarjontaa ainakaan vähentäisi, koska todennäköisesti käyttäjien määrä kuitenkin lisääntyisi.

Kansalaisaloitetta on perusteltu muun muassa sillä, että oman käytön kriminalisoinnista huolimatta kannabiksen käyttö on lisääntynyt. Totean, että tästä ei voida suoraviivaisesti päätellä, että kriminalisointi ei olisi kuitenkaan hidastanut käytön yleistymistä. Eli on kaksi eri asiaa: käytön vähentyminen tai käytön yleistymisen hidastuminen.

Lääketieteellisestä näkökulmasta oman käytön kriminalisointia vastaan on esitetty mielestäni hyvin painavia näkökohtia. Tässä viittaan THL:n ansiokkaaseen lausuntoon. Jos rangaistusuhka estää hoitoonpääsyä, kyseessä on vakava terveysongelma. Mutta nyt käsillä oleva aloite on ristiriidassa lääketieteellisen perustelun kanssa. Hoitoa eivät niinkään tarvitse kannabiksen viihdekäyttäjät vaan vahvojen, terveydelle tuhoisten huumeiden käyttäjät. Kannabiksen osittaista vapauttamistahan on perusteltu nimenomaan sillä, että kannabiksen käyttö on vaaratonta. Jos otetaan lähtökohdaksi lääketieteelliset seikat, niin silloin oman käytön kriminalisoinnista pitäisi luopua kokonaan, kaikkien huumeiden osalta.

Oman käytön kriminalisointia ei voida perustella oikeastaan muilla kuin rikostutkinnallisilla syillä, joita tuossa rikoskomisario Kinnunen ansiokkaasti esille toikin. Poliisin taholta toistuvasti esitetään, että oman käytön kriminalisointi mahdollistaa muun muassa myyntiorganisaatioiden paljastamisen. Tämäkin näkökohta on painava. Tunnen tämän puolen myös syyttäjätalustani. Olin aikoinaan 17 vuotta syyttäjänä, ja jossain määrin kyllä tätä käytännön rikostutkinnallista puoltakin sikäli tunnen. Tarvittaisiin kuitenkin punnittua tietoa, tutkittua tietoa siitä, missä määrin myyntiorganisaatioita on paljastettu käyttäjiin kohdistuvilla rikosoikeudellisilla toimilla ja pakkokeinoilla.

Oman käytön kriminalisoinnin on katsottu leimaavan käyttäjiä ja olevan esteenä heidän myöhemmällä opiskelu- ja työurallaan. Näitä haittoja voidaan kuitenkin ehkäistä myös tietojen käytön rajoittamisella erinäisten turvallisuuteen liittyvien selvitysten perusteena.

Sitten mennään tähän nykyiseen lainsäädäntöön: Tätä itsekkin olin aikoinaan silloin valmistelemassa kun käyttörikos omaksi rikostyyppikseen siirrettiin. Siinähan tarkoituksena oli se, että näitä vähäisiä hallussapitoja ja käyttöjä ei tarvitsisi käsitellä tuomioistuimissa. Tämä tavoitehan toteutui. Sen sijaan tämä toinen tavoite, mikä liittyi tähän uudistukseen, ei toteutunut. Lähtökohdaksi silloin asetettiin, että käyttörikoksista lähtökohtaisesti ei rangaistaisi vaan käytettäisiin merkittävästi enemmän toimenpiteistä luopumista eli tutkinnan rajoittamista ja syyttämättä jättämistä. Muissa rikostyypeissähän tämä tutkinnan rajoittaminen ja syyttämättä jättäminen on tänä päivänä erittäin yleistä.

Omasta puolestani katsoisin, että paras ratkaisu olisi se, että rikoslaissa oman käytön rankaisemattomuus in concreto eli konreettisesti tapauksessa olisi pääsääntö ja rankaisemisen tueksi pitäisi esittää esimerkiksi käyttö julkisessa tilaisuudessa tai paikassa, jossa lapset altistuvat käytölle. Tässä suhteessa tämä kansalaisaloite on sinänsä ihan oikeilla jäljillä mutta menee käytön sallimisessa pidemmälle kuin itse olisin valmis menemään.

Keskustelu on hyvästä, mutta tässäkin olen THL:n kanssa samaa mieltä, että kansalaisaloite ei sellaisenaan kelpaa lainsäädännön valmistelun pohjaksi. Nämä esitetyt pykälät on räätälöity liikaa yhden käyttäjäryhmän tarpeita vastaavasti. Erityisesti tehokkaan rikostorjunnan näkökulmasta olisi pulmallista, että sallittaisiin yhden huumausaineen käyttäminen tai yhden huumausaineen raaka-aineeksi soveltuvan kasvin, hampun, kasvattaminen omaan käyttöön.

Tarvittaisiin kokonaisvaltaisempaa tarkastelua ja punnitumpaa näkemystä, ja tässä on minulla ihan oma esityskin, miten asiassa pitäisi edetä: Oikeusministeriön tulisi asettaa laajapohjainen työryhmä pohtimaan, pitäisikö oman käytön kriminalisoinnista luopua kokonaan vai riittäisikö toimenpiteistä luopumista koskevan sääntelyn tarkistaminen tavalla, joka tekisi toimenpiteistä luopumisen omasta käytöstä säännönmukaiseksi menettelyksi. Tässä suhteessa havaitsin, että olemme kollega Nuotion kanssa aika lailla samoilla linjoilla. Olisi myös syytä selvittää esimerkiksi valtioneuvoston rahoittamalla tutkimuksella, mikä on tosiasiallisesti oman käytön kriminalisoinnin vaikutus huumausaineiden jakeluorganisaatioiden paljastamisessa.

Tässä tulivat koottuna ne näkökohdat esille, joita olen katsonut valiokunnan tietoon olevan tarpeen saattaa. – Kiitoksia.

### **Lakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Leena Meri:**

Kiitos oikein paljon! – Tämän jälkeen lakivaliokunnan jäsenillä on mahdollisuus esittää kysymyksiä. Otetaan jonkun verran kysymyksiä, ja sitten annan vastausmahdollisuuksia. Sovittiin tuossa, että aloitteen tekijöistä Karvinen vastaa, ja jos hän kokee, että paremmin sopii jollekin muulle, sitten hän voi vinkata, että joku muu vastaa. Nyt katson täältä puheenvuoropyyntöjä. – Edustaja Rantanen, olkaa hyvä.

### **Lakivaliokunnan jäsen, kansanedustaja Mari Rantanen:**

Kiitos, puheenjohtaja, ja kiitos näistä lausunnoista, joita tässä esitettiin! Minulla on muutama kysymys tässä:

Nyt tässähän käytettiin esimerkkinä Kanadaa ja muutamaa Amerikan osavaltiota. Kun maailmassa on yli 190 maata, niin onko tässä tutkimusnäyttö kiistaton, koska näin vähän maita lopulta isosta maailmasta on lähtenyt tämän dekriminisoinnin tielle, ja onko näyttöä näissä maissa nimenomaan käytön vähentymisestä, joka sinänsä myöskin vähentäisi haittoja?

Tähän yhteyteen kysyisin: nyt, kuten tässä THL esitteli, aika paljon kannabiksen ja huumausaineiden käyttö on lisääntynyt, niin kuinka paljon rahaa käytetään kunnissa ennaltaehkäisyyn?

Toisena kysymyksenä erityisesti THL:lle: kun totesitte, siellä 60–70-, ehkä vielä 80-luvullakin käyttöä oli vähemmän, niin mitä silloin tehtiin toisin kuin tänä päivänä, vai onko tähän yhtä syytä, ja jos on syy, niin minkälaisia syitä siellä taustalla on?

Sitten olisin kysynyt oikeastaan poliisilta: Minulla on se ymmärrys, että varsin monet vahvoin huumeisiin siirtyneet ovat aloittaneet kannabiksella. Se tiedetään, että kaikki kannabista kokeilevat tai käyttävät eivät siirry vahvempiin aineisiin, mutta ne, jotka ovat vahvemmissa, ovat aloittaneet kannabiksella. Onko poliisilla näkemystä tästä mekanismista? Johtuuko se kenties siitä, että on samat kauppiaat, niin että jos ei ole kannabista, niin tässä olisi piriä, vai mikä teillä on käsitys?

Sitten kysyisin tästä Portugalin mallista, johon aika paljon vedotaan: Jos olen oikein ymmärtänyt, kertokaa jos olen väärässä, siellä nimenomaan on siirrytty rikosprosessista hallintoprosessiin, mutta se ei suinkaan ole seuraamukseton. Eli siellä jokainen käyttäjä otetaan kiinni, ja he joutuvat tällaiseen seurantakomitean arvioon, ja siellä on ilmeisesti aika rajujakin käytössä, jopa sosiaaliturvan leikkaamista ja ulkonaliikkumiskieltoja. Näettekö, että jos Suomessa siirryttäisiin kriminalisoinnista pois näissä käyttörikoksissa, tulisi tuoda tilalle tällainen vastaavanlainen hallinnollinen prosessi? Tässä kävi myös ilmi se, että Portugalissa huumeiden käyttö ei ole lisääntynyt, mutta onko se siellä vähentynyt? Onko tästä tietoa? – Kiitos.

**Lakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Leena Meri:**

Kiitos! – Ja sen jälkeen edustaja Kilpi, olkaa hyvä.

**Lakivaliokunnan jäsen, kansanedustaja Marko Kilpi:**

Kiitoksia, arvoisa puheenjohtaja, ja oikein paljon kiitoksia näistä äärimmäisen mielenkiintoisista puheenvuoroista! – Minua käytännön ihmisenä kiinnostavat tietysti käytännön asiat, ja haluaisinkin kysyä nyt: Minkälaisia käytännön haasteita tässä nyt nähdään, jos rangaistavuus poistetaan? Miten esimerkiksi juurikin pitoisuuksia valvotaan? Miten valvotaan kasvatusta, valmistusta, välittämistä? Miten toimitaan liikennevalvonnassa, kun kuitenkin se käyttö saattaa näkyä päivienkin päähän, jopa viikkojenkin päähän? Ja miten esimerkiksi aselupamenettelyssä, minkälaisia vaikutuksia tällä olisi, varsinkin jos ajatellaan niin, että rangaistavuus poistettaisiin kaikista huumausaineista, niin kuin tässä jo moneen kertaan on nostettu esille? On muitakin kysymyksiä, mutta palataan niihin kohta.

**Lakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Leena Meri:**

Kiitos! – Ja sen jälkeen edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

**Lakivaliokunnan jäsen, kansanedustaja Saara Hyrkkö:**

Joo kiitos, puheenjohtaja! – Ja kiitos todella paljon mielenkiintoisista ja monipuolisista alustuksista!

Pieni kourallinen kysymyksiä, ja yritän ne napakasti tässä esittää:

Ehkä aloitteen tekijöille ja kenties myös THL:lle: Kuulisin mielelläni, jos voisitte vielä kuvata, millä tavoin tämä nykyinen lainsäädäntö, esimerkiksi nämä rekisterimerkinnot, vaikuttaa esimerkiksi nuoriin. Siitä paljon puhutaan, mutta olisi hyvä kuulla se vielä kiteytetysti.

Sitten THL:ltä kysyisin: Mitkä teidän näkemyksenne mukaan olisivat niitä tehokkaimpia keinoja vähentää haittoja ja madaltaa sitä hoitoonpääsyn kynnystä? Nykylain aikana tosiaan, niin kuin tässä on käynyt ilmi, se käyttö on merkittävästi lisääntynyt ja tavallaan se ei ainakaan ole näköjään sellaisenaan niin kuin toiminut, ja en tiedä, voiko sitä pitää täysin onnistuneena. Mitkä niitä tehokkaimpia keinoja olisivat?

Ehkä THL osaa vastata myös tähän: kun päihdepoliittisessa keskustelussa usein nousee esiin tämä niin sanottu porttiteoria ja ajatus siitä, että kannabis sitten johtaa suurella todennäköisyydellä kovempiin aineisiin, niin miten tutkimusnäyttö tavallaan tähän teoriaan suhtautuu?

Sitten rikosylikomisario Kinnuselta kysyisin: Puheenvuorossa nousi esiin aika suoraviivaisiakin näkemyksiä tai kannanottoja siitä, minkälaisia vaikutuksia tämmöisellä lakimuutoksella olisi, ja olisin kysynyt: onko siis poliisilla jotakin ihan tilastoja ja tutkimustietoa siitä, miten tämä nykylainsäädäntö liittyy vaikkapa just siihen, miten on pystytty paljastamaan myyntiorganisaatioita? Tolvanen viittasi siihen, että tutkittua tietoa ei ole itse asiassa tarpeeksi tästä. Perustuvatko nämä Kinnusen puheenvuoron pointit enemmän tällaiseen kokemuksen kautta ja kentältä hankittuun arvioon? Ajattelen, että jos tutkimuksia on, meidän olisi valiokuntana hyvä niihin tutustua, kun tässä on kuitenkin tietynlainen ehkä ristiriita nimenomaan sosiaalipolitiikan näkökulmasta ja sitten rikostutkinnan näkökulmasta.

Sitten viimeisenä olisin kysynyt Nuotiolta ja Tolvaselta: näettekö, että olisi mahdollista luoda sellainen lainsäädäntö, joka olisi jollain lailla nykyistä jos nyt sanon ”sallivampi” mutta säilyttäisi kuitenkin nämä poliisin peräänkuuluttamat rikostutkinnalliset mahdollisuudet? – Joo, tässä tällä erää omat kysymykseni. Kiitos paljon.

### **Lakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Leena Meri:**

Kiitos! – Itse kysyisin tällaista asiaa: Kun tässä kansalaisaloitteen tekijöiltä ja varmasti muiltakin täällä tuodaan esille se, että tässä edelleen säilyisi sitten tuomittavana teko, jos kannabista käytetään julkisessa tilassa tai päiväkodin tai koulun tai muun sellaisen tilan läheisyydessä, jossa on lapsia ja nuoria, ja nyt minua häiritsee tässä se, jos poltetaan kotona. Ensinnäkin siihenkö ei sitten voisi puuttua, jos se tapahtuu kotona? Tämän sanamuodon mukaisesti näin ei varmaankaan ehkä olisi.

Sitten toisaalta kysyisin esimerkiksi THL:ltä: Kun tästä tupakoinnista on paljon ollut terveyshaittatutkimusta, niin vaikuttaako se, että vanhemmat tupakoivat lasten nähden, ensinnäkin lasten asenteisiin tupakointia kohtaan, onko siitä tutkittua tietoa – varmasti täytyy olla, kun sitä on paljon nyt tehty –, ja sitten vaikuttaako se kannabissavu terveyteen siinä samassa tilassa kun on, että onko siinä samoja vaikutuksia? Tässä puhuttiin aika paljon itsemääräämisoikeudesta, mutta vähemmälle jäi se toisen terveyteen vaikuttaminen, joko terveydellisellä puolella tai sitten erityisenä esimerkkinä,



että vaikuttaako se sitten kaikkeen, siihen puuttumiskynnykseen, lasten huostaanottoon ja muuta. Siinä on monta kysymystä.

Sitten seuraava puheenvuoropyyntö on Soinikoski, ja sitten on Ovaska, ja sitten annan asiantuntijoiden välillä vastata. – Nyt on edustaja Soinikoski, olkaa hyvä.

**Lakivaliokunnan jäsen, kansanedustaja Mirka Soinikoski:**

Kiitos, puheenjohtaja! – Tuossa taisi edustaja Rantanen olla ennen minua, ja toivoisin että kuultaisiin vastauksia tähän väliin, ja sitten kysyn lisää, jos näin sopii.

**Lakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Leena Meri:**

Olen puheenjohtajana etukäteen ajatellut, että annan vähän vaihtelevasti, että eri ihmiset saavat, ja tuossa päätin katkaista sen Jouni Ovaskan jälkeen, joten annan sinulle puheenvuoron, mutta jos et halua käyttää, niin Ovaska, ole hyvä.

**Lakivaliokunnan jäsen, kansanedustaja Jouni Ovaska:**

Kiitos, puheenjohtaja! – Kysyisin hiukan tuosta kannabiksen käytön lisääntymisestä: Miten se näkyy erityisesti eri koulutusasteilla? Näkyykö se jo tuolla perusopetuksen, alakoulun ja yläkoulun, puolella, ja minkälainen vaikutus mahdollisesti tällä muutoksella olisi siellä?

Sitten rangaistavuuden poistosta: Esimerkiksi Portugalin kohdalla mainittiin, että se ei ole johtanut käytön lisääntymiseen, mutta näkyykö sitten muuten rikostilastoissa yhteyksiä tai muutoksia, mistä voisi vetää johtopäätöksiä tähän lainsäädäntömuutokseen, mitä siellä on tehty?

**Lakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Leena Meri:**

Selvä. – Otetaan tässä välissä vastauksia, ja sitten otetaan uusi kierros, vai haluatko sinä, Soinikoski, vielä tässä vaiheessa käyttää, kun et ole vielä kysynyt?

**Lakivaliokunnan jäsen, kansanedustaja Mirka Soinikoski:**

Siirrän puheenvuoron sitten vastausten jälkeen, jos näin sopii, kiitos.

**Lakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Leena Meri:**

Sopii loistavasti, kiitos. – Elikkä otetaan vastauksia, ja aloitetaan aloitteen tekijästä. Aloitteen tekijä Karvinen, haluatteko te vastata näihin kysymyksiin vai osoitatteko sen jollekin muulle teiltä?

**Aloitteen tekijöiden edustaja Tapani Karvinen:**

Kiitoksia! – Tässä nyt on sellainen tilanne, että on sen verran monta kysymystä tullut putkeen, että yhden henkilön on niihin vaikea vastata, joten mielelläni aloittaisin ja sitten siirrettäisiin puheenvuoro Lauri Louhiolle, joka voisi jatkaa.

**Lakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Leena Meri:**

Tehdään näin, että te kaksi vastaatte. Olkaa hyvä.

**Aloitteen tekijöiden edustaja Tapani Karvinen:**

Kiitoksia! – Elikkä Rantanen kysyi, onko kiistatonta, että näyttö on vähentynyt Yhdysvalloissa. Näinhän siis ei suoranaisesti ole. On näyttöä siitä, että etenkin alaikäisten keskuudessa on laillistamisen myötä ollut laskussa kannabiksen käyttö. Sen sijaan nopeiten on noussut korkeimpien ikäryhmien kannabiksen käyttö, jolleka on tietenkin olemassa perusteena heidän lääkinälliset tarpeensa kivunhoidossa ja muissa tapauksissa.

Kansanedustaja Kilpi kysyi valvonnasta, kuinka valvottaisiin. Käytännössä, jos halutaan viranomaisvalvontaa, silloinhan tämä ratkaisu, mitä me ehdotetaan, ei ilmeisesti ole siihen kaikkein paras, vaan pitäisi ottaa mallia nimenomaan Yhdysvalloista. Mutta nyt täytyy huomata se, että kannabiksen käyttäjilläkin on olemassa toiveet siitä, kuinka kannabis vaikuttaa, ja koska heillä on mahdollisuus nykyään myöskin suomalaisten yritysten kautta valita itselleen sopivia lajikkeita, joista he tietävät THC- ja CBD -pitoisuudet, he pystyisivät kontrolloimaan, saavatko he niistä lajikkeista juuri ne vaikutukset, mitä toivovat, ja jättämään pois sellaiset kannabikset, joissa on olemassa vääränlaisia vaikutuksia. Elikkä jos rikollisilta markkinoilta haetaan kannabista, niin eihän käyttäjä voi valita, mitä hän sieltä saa, eikä hän voi etukäteen sitä tietää. Tämän takia on hyvin tärkeää, että hän pystyy joko sitä hankkimaan sillä tavalla, että on tiedossa, mitkä ne pitoisuudet ovat, tai sitten kasvattamaan itse juuri sitä lajiketta, mitä toivoo.

Oli kysymys myöskin rekisterimerkinnoista ja oheisrangaistuksista. Itse asiassa tuo oli poliisille osoitettu... Annan Lauri Louhiolle puheenvuoron tässä vaiheessa.

**Lakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Leena Meri:**

Joo, kiitos! – Ja Louhio, olkaa hyvä.

**Aloitteen tekijöiden edustaja Lauri Louhio:**

Kiitos, puheenjohtaja! – Tarkistan, että kuuluuhan sinne.

**Lakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Leena Meri:**

Joo, oikein hyvin ja kuvakin näkyy. Tervetuloa!

**Aloitteen tekijöiden edustaja Lauri Louhio:**

Kiitos vain! – Aloittaisin tästä Mari Rantasen kysymyksestä tosiaan, eli onko valtioita, joissa on vähennetty käyttöä ja haittoja lievemällä politiikalla. Yksinkertainen vastaus on, että kyllä niitä on, esimerkiksi Portugali nyt sitten on se niin sanottu malliesimerkki. Siellä se kehitys on ollut kaikista, voisiko sanoa, jyrkin siinä mielessä, mutta tosiaan tässä pitää huomata se, että Portugalissa siihen on sitten liitetty hallinnollinen sakko.

Sitten Marko Kilvellä oli kysymys siitä, miten valvottaisiin näitä pitoisuuksia. Tietysti, niin kuin nykyisinkin, tämä pitoisuuksien valvominenhan tapahtuu rikosteknisessä laboratoriossa, ja se kestää kuukausia. Se ei sinänsä ole mielekästä. Lähinnä sitä käytetään nykyään silloin, kun halutaan saada selvyys, onko joku hampukasvi öljyhamppua vai huumausainehampppua, koska ne näyttävät ihan täysin samalta ja öljyhamppu on laillinen kasvi. Sen vuoksi minun mielestäni tämä kysymys ei ehkä ole ihan kauhean relevantti, koska pelkästään se THC:n pitoisuus ei kerro siitä, kuinka päihdyttävä se on, koska kannabiksessa on myös muuta kannabinoideja, jotka sitten saattavat olla THC:n vaikutusta vähentäviä sillä lailla, että jos siellä on enemmän CBD:tä kuin THC:tä, niin vaikka se THC-pitoisuus olisi hyvin suuri, niin siltikään kyse ei ole päihdyttävästä hampusta.

Sitten tähän aselupamenettelyyn: Minun mielestäni sen asian on oltava niin, että jos joku ei syyllisty rikokseen, niin silloin ei kyllä voi olla kyse siitäkään, ettei olisi oikeutta pitää aselupia hallussa. Tietysti sehän on tapauskohtaista harkintaa poliisilla, mutta lähinnä tässä näkyy se tausta, että kannabiksen käyttäjiin on suhtauduttu jonkinlaisena turvallisuushäiriönä, ja tämä on ollut juuri se ongelma, mikä on sitten aiheuttanut niitä epäoikeudenmukaisuuden tunteita. Esimerkiksi kun minä toimin lakimiehenä ja avustan oikeudessa, niin kyllä kannabiksen käyttäjät näyttäytyvät ihan omana ryhmänään sen suhteen, kuinka epäoikeudenmukaisena he kokevat tämän nykyisen järjestelmän, ja siihen tämä aloite pyrkii vastaamaan.

Sitten edustaja Hyrkkö kysyi, millä tavoin tämä nykyinen lainsäädäntö vaikuttaa rekisterimerkinnoin nuoriin. Tähän oikeastaan me ei osata ihan täysin vastata, koska poliisi ylläpitää näitä monenlaisia rekistereitä ja sieltä sitten on vaikea ulkopuolisten saada tietoa. Oikeastaan suojelupoliisi varmaan olisi se oikea taho vastaamaan tähän. Mutta on selvää, että kannabiksen käytöstä kiinni jääminen sulkee ovia nuorilta ja aiheuttaa syrjäytymistä – nimenomaan ei se käyttö sinällään vaan ne keinot, millä siihen puututaan, koetaan hyvin ankariksi.

Vielä haluan sen todeta, että tätä aloitettahan ei olisi tarvinnut tehdä, jos käytettäisiin nykyisen lainsäädännön eli rikoslain 50 luvun 7 §:n toimenpiteistä luopumista. Esimerkiksi itse viimeksi kaksi kuukautta sitten oikeudessa olen siihen vedonnut tapauksessa, jossa henkilöltä ei edes löytynyt mitään kannabista hallusta, vaan hänellä vain oli verestä todettu THC-positiivisuus. Vetosin tähän pykälään, että tällainen on olemassa, sillä seurauksella, ettei sitä taaskaan käytetty. Jos tätä pykälää käytettäisiin oikeasti siinä tarkoituksessa, mihin Tolvanen vetosi – ja viittasi siinä, että hän on ollut sitä laatimassakin – niin varmaan tätä aloitettakaan ei olisi tarvinnut tehdä. Että kyllä tässä on nimenomaan se epäoikeudenmukainen nykytilanne, mikä sitten on aiheuttanut tämän. Lähinnä siis haluan tässä tuoda esiin sen, että jo nykyisillä käytännöillä olisi mahdollista toimia toisin, mutta tämä kaikki on vähän niin kuin johtanut siihen, että se vastuu on hyvin paljon siellä poliisitutkinnassa, ja siellä sitten ne keinot koetaan liian ankariksi siihen nähden, minkälaisesta rikkomuksesta olisi kyse. – Annan nyt muille puheenvuoron välissä.

### **Lakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Leena Meri:**

Kiitos! – Täällä on lisääkin kysymyksiä, niin että päästään vielä uudellekin kierrokselle. – Sen jälkeen tutkimusprofessori Hakkarainen, THL, olkaa hyvä.

### **Tutkimusprofessori Pekka Hakkarainen, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos:**

Kiitos! – Siinä tuli aika monta kysymystä, koetan haarukoida niitä, ehkä lyhyet vastaukset kuitenkin.

Edustaja Rantanen kysyi, kuinka paljon kunnissa laitetaan ennaltaehkäisyyn. En kyllä osaa ihan sanoa. Me ollaan sinänsä oltu huolissaan nyt sote-uudistuksen yhteydessä, koska ehkäisevä työ on kuntien vastuulla, että se ei jää jalkoihin tässä uudistuksessa. Ymmärtääkseni siinä on kyllä meillä ollut hyvää yhteistyötä aluehallintovirastojen kanssa ja tällaisia toimintanyrkkejä, ja myös sitten kunnissa on ollut nimettyjä vastuuhenkilöitä, mutta kyllähän se kokonaisuus on meidän mielestämme ollut heikompi kuin se voisi olla. Mutta kyllä siitä satsaamisesta kertoo jotain sekin, että vuonna 2010 me katsottiin, että huume-ehtoisista julkisista kustannuksista yli puolet, 55 prosenttia, meni poliisille, Tullille, pelastustoimelle, vankeinhoidolle ja oikeuslaitokselle ja vain noin 10 prosenttia huumehoitoa tarjoavaan päihdehuoltoon. Nämä kovemmat keinot maksavat enemmän, niihin on helpompi investoida, mutta sitten tämmöiset pehmeämmät jäävät helposti jalkoihin.

Mitä 60-luvulla ja aikaisemmin tehtiin toisin, jotta tilanne ei ollut niin paha? No, nähdäkseni tämä koko asia on muuttunut hyvin oleellisesti sen suhteen, että 60-luvulla ja 70-luvullakin se oli aika paljon hyvin nuorten ihmisten harrastelua ja ajoittaista kokeilua ja tälleen. Siinä se muoti tuli ja meni, ja se aaltoili enemmän, mutta nykyään se on enemmän tosiaan tämmöistä, niin kuin sanoin alussa, nuorten aikuisten ihmisten toimintaa ja se koko kuvio on kansainvälisesti muuttunut. Kun isot maat ovat laillistaneet sen, imagot ovat ihan erilaiset, lääkekannabista voidaan kasvattaa itse, se on aika lailla eri kysymys kuin silloin 70-luvun alussa, jolloin tämä nykyisen rikoslain pykälä käytön rankaisemisesta säädettiin, jolloinka tavoitteena oli siis ehkäistä leviämistä nuorten keskuudessa.

Portugalista ihan lyhyesti vain kysymykseen, onko se vaikuttanut käyttöä vähentävästi: Ei rangaistavuuden poistaminen varmastikaan ole suoraan semmoinen käytön vähentämisen keino. Eniten se vaikuttaa siihen, miten ihmisiä, kansalaisia, näitä käyttäjiä, siellä kohdellaan, minkälaista kohtelua he saavat osakseen ja miten heitä palvellaan. Itse näen kyllä, että jos me muutetaan ja saadaan toisenlainen suhde näihin käyttäjiin, niin se voi kuitenkin sitten... Jos me saadaan pois tämmöisiä ongelmakäyttäjiä, jotka käyttävät yli puolet siitä kulutetusta ainemäärästä – eiväthän ne kokeilijat kokonaiskulutuksesta paljoakaan kata – niin sitä kautta se vaikuttaa markkinoihin ja myös aineiden saatavuuteen.

Marko Kilpi kysyi käytännön haasteista. Niitä varmaan pitää miettiä hyvin tarkkaan, jos muutoksiin lähdetään. Uskoisin, että siinä on useita asioita, joita pitää miettiä vähän

uusiksi, ja ehkä silloin toisaalta saadaan joistain maista kokemustietoa myös, miten siellä on asioita ratkottu.

Suoraan THL:ltä kysyi edustaja Hyrkkö, miten rekisterimerkinnät vaikuttavat. Siinä on se riski, että henkilö voi aika sattumaltakin jäädä kiinni kannabiksen käytöstä, hyvinkin satunnaisesta sellaisesta. Tätä on aikoinaan selvitetty myös huumausainepoliittisessa koordinaatioryhmässä, voitaisiinko niistä merkinnöistä luopua, mutta silloin tietosuojavaltuutetun kanta oli hyvin selvä: ei voida, koska niillä seurataan poliisin toimintaa ja ne ovat tärkeä instrumentti sille, että me tiedetään, mitä poliisi kentällä tekee. Ja kun ne merkinnät siellä on, niin niitä sitten käytetään turvallisuus selvityksissä ja sitten joidenkin koulujen sisäänpääsyn arvioinnissa ja näin. Hyvin siis sattumalta satunnaisesti tapahtunut toiminta voi johtaa ongelmiin – en sano, että kaikilla, eikä se ole hirveä virta, mutta siinä on riskejä. Jos nuoren elämää viedään väärille raiteille, niin ne kaikki ovat tietysti kustannuksiltaan isoja asioita.

Miten madalletaan hoidon kynnyistä tehokkaimmin? Dekriminalisoinnissa minusta on äärimmäisen keskeinen asia se, että se poistaa sitä stigmaa. Me tiedetään alkoholiongelmaisten kohdalla, että se ei poista sitä tietenkään kokonaan, mutta se tekee helpommaksi puhua siitä ja ottaa se esille. Se tekee helpommaksi myös viranomaisille ja hoito- ja neuvontatyötä tekeville ottaa asia puheeksi, jolloin uskon kyllä, että me saataisiin nimenomaan tällaisista varhaista ongelmien tunnistamista ja varhaista avun ja tuen pyytämistä ihan eri tasolle kuin millä se on nyt. Nyt tällä hetkellä, kun ongelmia tulee, ihmiset kokevat olevansa paitsi vähän epäonnistuneita sen käyttönsä suhteen myös rikolliseksi leimattuja. Porttiteorialle ei ole tutkimuksesta oikein mitään näyttöä, se on tavallaan ajatusvirhe. Jos heroinistilta kysytään, niin kyllähän ne ovat melkein kaikki aloittaneet kannabiksella, mutta eihän 300 000:sta Suomessa kannabista vuosittain käyttävästä henkilöstä kyllä montaa heroinistia tule.

Puheenjohtaja kysyi sitten THL:lle osoitetusti, miten vanhempien tupakointi vaikuttaa lasten tupakointiin. En kyllä osaa nyt tältä istumalta sanoa. Sitä on varmasti tutkittu. Jonkinlaisia mallioppimisvaikutuksia varmasti on, mutta tähän en osaa tarkemmin vastata. Voidaan kyllä toimittaa valiokunnalle pieni virallinen katsaus siihen, jos näin toivotaan. Kannabiksen savun haitallisuudessa ehkä isoin asia on se, jos sitä käytetään tupakan seassa, poltetaan piipussa tai muissa polttovälineissä. Silloinhan siinä on niitä samoja aineita kuin tupakassakin, mutta hyvin paljonhan sitten käytetään näitä inhalaattoreita, jolloinka se on sitten eri asia.

Dekriminalisoinnin vaikutukset koululaisiin: Ehkä viittaisin samaan – nämä muutoksethan, mitä politiikassa on tehty, ovat periaatteellisesti todella radikaaleja ja isoja. On luonnollista, että niitä maita ei ole monta. Hyvin moni maa varmaan seuraa ja katsoo, että mitä tuolla nyt tapahtuu, kun nuo tekevät noin, ja ajan myötä sitten tekevät johtopäätöksiä. Tutkimustiedotkin ovat sen verran tuoreita, eivät ole vielä kyllä lopullisia, mutta on hyviä havaintoja siitä, että eivät nämä muutokset sinne alaikäisten pariin ja koulumaailmaan ole mitenkään merkittävästi vaikuttaneet.

Tässä nyt, jos oikein poimin.

### **Lakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Leena Meri:**

Joo, kaikkeen ei tarvitse vastata, jos ei tunnu omalta alueelta, ja mielellään otetaan lisäselvitystä. Saattaa tulla jopa lisäkysymyksiä sitten ihan kirjallisesti, kun kaikkea ei varmaan ehditä.

Toivon tosiaan napakoita vastauksia, meillä on täällä jonossa seitsemän uutta kysymystä.

Ja sen jälkeen rikosylikomisario Jari Kinnunen, Sisä-Suomen poliisilaitos, olkaa hyvä.

### **Rikosylikomisario Jari Kinnunen, Sisä-Suomen poliisilaitos:**

Kiitos, puheenjohtaja! – Kysymyksiä tosiaan tuli muutamia. Kirjasin ne tänne ylös.

Rantanen kysyy, onko meillä jotakin kokemusta siitä, että ne, jotka ovat aloittaneet kannabiksella, siirtyvät sitten vaarallisempiin huumeisiin. Minä en lähde enkä aio sortua siihen porttiteoriataisteluun, onko sitä olemassa vai ei, mutta sillä osalla ihmisistä, joka sitten addiktoituu, toleranssi nousee ja sen jälkeen yleensä haetaan vahvempaa kokemusta vahvemmissa aineista. Kaikista ei tule juoppoja, vaikka korkin aukaisee, eikä kaikista tietysti tule huumausaineaddikteja, jos he pössyttelevät kukkaa.

Haasteista Kilpi toi esille valvonnan ongelmat. No, ne ovat todella moninaiset. Kun tässä aseista puhuttiin, niin täytyy ottaa esimerkiksi se, että meillä on tapauksia, jossa asunnossa on luvallisia aseita ja sitten nuori päättää semmoisen luvallisen aseensa ottaa ja lähteä muun muassa kouluun sen kanssa lähinnä johtuen siitä, että hänellä on kannabiksen käytöstä aiheutuvaa psyyken häiriötä. Eli ei se ole niin yksiselitteistä tietenkään. Aina tulee jotakin ongelmaa, mutta se riski siitä, että ongelmat ovat suuria erityisesti nuorten osalta, ovat todella vakavia.

Sitten kysyttiin sitä, että kuinka usein nämä meidän takavarikot ja poliisin rikostutkinta johtavat vakavampaan kuin käyttiksen käsittelyyn. Omassa puheenvuorossani toinkin jo sen esille, että silloin kun poliisi menee kotietsinnälle, niin siihen täytyy jo pääsääntöisesti liittyä epäilyä muusta kuin käyttörikoksesta. Siitä meillä on jo selkeätä kokemusta, että pelkällä käyttörikoksella ei kannata lähteä tuhlaamaan poliisin aikaa, mutta silloin kun näitä etsintöjä tehdään, niin pääsääntöisesti rikokset muuttuvat huumausainerikokseksi tai jopa törkeäksi huumausainerikokseksi riippuen siitä, mitä todisteita etsinnällä saadaan.

Sitten tässä sen verran kommentoin, kun puhuttiin, että ostaja ei nykyään voi vaikuttaa siihen, mitä hän saa ja mitä hän käyttää. Voin sanoa tähän ihan suoraan, että kyllä ostaja voi. Tuolla pimeän verkon kauppapaikoilla on erittäin hyvät palautemahdollisuudet. Jos siellä joku myy tavaraa, josta ei vaikutus ole suotuista, niin tällainen kauppias ei siellä kyllä pärjää. Siellä toimivat nämä normaalit lainalaisuudet.

### **Lakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Leena Meri:**

Kiitos oikein paljon! – Ja sitten professori Nuotio.

### **Professori Kimmo Nuotio, Helsingin yliopisto:**

Kiitos! – Ihan ensimmäiseksi tähän Rantasen kysymykseen siitä, että kun maailmassa on kuitenkin aika vähän maita, missä on jotain tapahtunut tällä rintamalla. Minä sanoisin, että totta kai Suomi on tässä maailmassa ja kyllähän me olemme kriminaalipolitiikassa yleisesti ottaen hyvin edistyksellisiä. Meillä on tällainen hyvinvointivaltionäkemyks, ja me otetaan perus- ja ihmisoikeudet hyvin tarkasti ja mietitään sitä, mikä on hyväksyttävää rikosoikeuden käyttöä. Huumemaailma on ollut tavallaan semmoinen, että tässä on vähän ollut vaikutusta siitä amerikkalaisesta sodasta huumeita vastaan, ja se on vähän kuin lainehtinut tänne Eurooppaan ja tuonut tämän käyttäjäkontrollin jotenkin vähän väärään boksiin. Ja sen takia tätä ollaan nyt tässä arvioimassa. Viittasin Norjaan tuossa aikaisemmin.

Kilven kysymyksen, joka on tietysti kauhean hyvä, että mitä haasteita on, mitä tapahtuu, jos tällainen kriminalisointi poistetaan. Niin kuin sanoin, toin vain sen oikeudellisen näkökulman, että mielestäni tällaiseen itsensä vaarantamiseen, itsensä vahingoittamiseen meillä ei ole sellaista yleistä kieltä, eikä ihmisillä ole velvollisuutta huolehtia itsestään, mitä totta kai me toivotaan hirveästi ja me tuetaan sitä, mutta me tehdään sitä muilla keinoilla kuin tällä rangaistavuudella. Mutta sen sijaan heti jos puhutaan vaikka liikenteestä, niin siinä on liikenneturvallisuus on sitä toisten turvallisuutta, eli jos asialla on vaikutusta henkilön ajokykyyn. Tai on se sitten vaikkapa ne aseksymykset. En osaa ihan heti sanoa, mikä tässä on se, mutta sanotaanko näin, että mitään estettä ei ole ottaa tätä huumeiden käyttöä huomioon muissa asioissa silloin, kun tällaiset turvallisuusnäkökohdat sitä edellyttävät.

Sitten minusta oli tavattoman kiinnostava tämä, joka tuli nyt useampaan kertaan, että tarvitaan tämä rangaistavuus sitä varten, että päästään kiinni tähän myyntiorganisaatioon. Eli se on just sitä, että käyttäjien kriminalisointi tarvitaan sen takia, että päästään kiinni siihen varsinaiseen järjestäytyneeseen kaupalliseen rikollisuuteen. Mutta minä sanoisin, että tämä on hyvin kyseenalainen kriminalisoinnin peruste. Mielestäni on näin, että ei voida ajatella niin, että juuri nämä käyttäjät ovat tässä semmoinen välikappale tämän järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa, vaan kyllä heidän osuutensa pitää katsoa ihan omanaan, ja tämä on kyllä minusta aika iso ajatusvirhe. Jos tämä tulisi perustuslakivaliokuntaan, niin en usko, että tämä argumentti siellä voisi toimia.

Meri otti esille tupakoinnin rajoittamistoimet ja vastaavat. Sehän on just se sama idea, että tietysti tupakointiakaan ei kitketä rangaistuksilla, vaan me pyritään vähentämään sitä kaikin keinoin, jopa sen lopettamista kokonaan, mutta muilla keinoilla, ja tietysti siinä on ollut ihan olennaista tämä, että tupakoinnilla on vaikutuksia tosiaan myös toisten terveyteen. - Ehkä tässä oli minun osaltani tärkeimmät.

### **Lakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Leena Meri:**

Kiitos! – Ja sen jälkeen professori Matti Tolvanen.

### **Professori Matti Tolvanen, Itä-Suomen yliopisto:**

Kiitoksia! – Tässä ei vielä ole kukaan vastannut tähän kysymykseen, että olisiko ajateltavissa, että siirryttäisiin epäsovivan sanktion sijasta virhemaksuun. Meillä on

hyvä malli nyt olemassa liikenteessä; valtaosa liikennesääntöjen rikkomisista siirtyy hallinnollisen sanktioinnin puolelle. Ei se mahdollon ajatus tietenkään ole, koska silloin tähän virhemaksuun voitaisiin liittää mahdollisuus tukitoimiin.

Mitä siinä menetettäisiin? Menetettäisiin tietysti mahdollisuus pakkokeinojen käyttöön, eli ei voitaisi tehdä kotietsintöjä. No, Kinnunen totesi, että ei niitä juuri tehdäkään. Mutta onhan meillä myös henkilön tarkastus mahdollinen tässäkin rikostyyppissä. Sitä pitäisi nyt kyllä punnita. Nyt jos todetaan että niitä pakkokeinoja, mitkä tämä nykyinen kriminalisointi mahdollistaa, ei ollenkaan käytetä, niin silloin tietysti voisi olla ihan perusteltuakin siirtää tämä sanktiointi pois rikollisoikeudellisesta järjestelmästä, jolloinka tämän sanktion leimaavuus ilman muuta vähenisi, eikä se silloin varmaan myöskään näissä myöhemmissä opiskelu- ja työurajutuissa enää vaikuttaisi sillä tavalla haitallisesti kuin se tällä hetkellä muutamassa tapauksessa on kiistatta vaikuttanut.

Täytyy sanoa, että olen kyllä kollega Nuotion kanssa eri mieltä tästä kysymyksestä, että missä määrin pitää ottaa huomioon se, saadaanko tutkinnallisesti paljastettua organisaatio sitä kautta, että käyttö on rangaistava. Ei se minusta ole kyllä ollenkaan sopimaton peruste. Kysymys on kokonaisuudesta. Kun puhutaan vaikkapa terrorismin kriminalisoinnista, niin siellähän meillä käytetään juuri tällaista vastaavaa argumentaatiota. Tarkoitus on ollut, että hyvin matalalle tasolle, nykyistä vielä paljon matalammalle tasolle kriminalisoidaan mitä se on. Siitä pitää käydä keskustelua, mutta se on reaalin argumentti, ja minä en sitä kyllä pidä ollenkaan poissuljettuna, että sitä käytetään.

Vielä sitten toinen kysymys, mikä tässä liittyy minun toimialaan, on tämä toimenpiteestä luopuminen. Kysyttiin, olisiko mahdollista tätä nykyistä sääntelyä muuttaa niin, että entistä suurempi osa käyttäjistä jäisi tosiasiallisesti rankaisematta. Kyllä se mahdollista on. Säädetään sillä tavalla tämä toimenpiteestä luopuminen, että pääsääntöisesti ei rangaista omasta käytöstä mutta määritellään, että tietyin edellytyksin kuitenkin voitaisiin rangaista. Näin minä sen ajattelisin. Eli tämä momentti pitäisi säätää täsmälleen toisinpäin kuin se on nyt säädetty. – Kiitoksia.

### **Lakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Leena Meri:**

Kiitos! – Tässä on seitsemän puheenvuoropyyntöjä. Jos jollakin vielä on, niin pyytäkää. Annan nämä kaikki puheenvuoropyynnot nyt. Aloitetaan sellaisista, jotka eivät ole kysyneet, ja sitten vastausvuorot. Elikä edustaja Soinikoski, olkaa hyvä.

### **Lakivaliokunnan jäsen, kansanedustaja Mirka Soinikoski:**

Kiitos, puheenjohtaja! – Liikenneturvallisuuden osalta THL:n Hakkarainen nosti hyvin kaikki päihteet ja myös PKV-lääkkeet liikenneturvallisuudessa. Onko tutkittu, miten järjestelmässä suhtaudutaan eri päihteiden vaikutuksen alaisena ajamiseen? Onko kohtelu yhdenvertaista? Saadun kansalaispalautteen perusteella kannabiksen käyttäjiin suhtaudutaan kovemmin kuin muiden päihteiden vaikutusten alaisena liikenteessä kiinni jääviin. Onko tästä tehty tutkimusta, ja mimmisia tilastoja meillä on? Kyllähän tämä asenne, että jos otat et aja, koskee kaikkia päihteitä, myös kolmiolääkkeitä.



Tuossa mainittiin Amerikan huumesota. Opiaattiongelmahan myös meillä Suomessa on paha. Siinä mielessä se, että kun käyttörikoksista puhutaan, niin täytyy katsoa kaikkia päihteitä. Toisaalta on turvattava päihdepalvelujen pääsy. Kun käyttäjä tarvitsee apua tai jää kiinni jossain yhteydessä, niin sillä, ohjataanko hänet ensisijaisesti päihdepalvelun ja vieroitushoidon piiriin vai rikosoikeudelliseen prosessiin, on vaikutusta.

Kaikissa päihteissä ja keskushermostoon vaikuttavissa lääkkeissä on riskinsä, ja kyllä päihdepolitiikassa pitäisi lähteä tosiaan siitä – tässä on monessa puheenvuorossa nostettu Norjan mallia – että päihdepalvelut, sote edellä. Ja poliisin resurssit siihen, että parannetaan järjestäytyneen rikollisuuden kitkemistä, ja säästetään yksittäiset käyttäjät näiltä kovemmilta keinoilta. Näiden riskien hallinta pitäisi olla siellä kärjessä.

### **Lakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Leena Meri:**

Sen jälkeen edustaja Huttunen.

### **Lakivaliokunnan jäsen, kansanedustaja Hanna Huttunen:**

Kiitos, puheenjohtaja! – Minulla olisi vielä kysymys tähän porttihuumeasiaan liittyen. Täällä todettiin asiantuntijoiden tiimoilta, että tämä on hankala asia ja siitä on monta eri mieltä. Ainakin päihdenuorten vanhemmat ovat olleet erittäin huolissaan juuri tästä porttihuumeesta ja siitä, että tavallaan tämä kannabis on nuorille ns. helpompi porttihuume, koska se ei haise niin kuin alkoholi eikä siitä tule krapula, tai ainakin pitäisi käyttää sitä kannabista pitkään ja runsaasti, ennen kuin siitä tulisi henkisiä ja fyysisiäkin oireita. Edelleenkin olisin kysynyt vielä, että mikä siinä on niin vaikea todentaa, onko kannabis porttihuume vai ei. Ainakin monilta nuorten vanhemmilta on tullut vilpittömä hätähuuto ja pelko siitä, että lähdetäisiin lieventämään nyt näitä asetuksia. – Kiitos.

### **Lakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Leena Meri:**

Kiitos! – Ja sen jälkeen edustaja Laukkanen.

### **Lakivaliokunnan jäsen, kansanedustaja Antero Laukkanen:**

Arvoisa puheenjohtaja, hyvät kuulijat, asiantuntijat ja aloitteen liikkeelle laittajat.

Keskustelu on ollut erittäin antoisa ja mielenkiintoinen ja aihekin ilmeisesti on hyvin ajankohtainen. Täällä on mainittu sellaisia asioita, kuten pitäisikö huumelainsäädännön olla sallivaa vai pidättävää, pitäisikö huumeikäntö ja huumeiden käyttö modernisoida vastaamaan huumeiden yleistymistä, ikään kuin sopeutua tähän vallitsevaan tilaan, että huumeiden käyttö kasvaa kaiken aikaa, niin kuin yhdessä lausunnossa todetaan, että esimerkiksi rattijuopumustilanteissa huumeet on jo yleisempi aine kuin alkoholi.

Kun olen näitä materiaaleja käynyt läpi ja kuunnellut keskusteluja, niin olen ainakin itse päätymässä siihen, että haitat ovat hyötyjä suuremmat. Huumeiden käytön tavalla tai

toisella vapauttamisen hyödyistä ei juurikaan ole näyttöä, mutta haitoista on sitäkin enemmän.

Porttiteoriasta täällä on myös käyty keskustelua ja todettu jopa, että ei ole käsitystä, pitääkö se tässä paikkansa. Olen valitettavasti, mistä en ole mitenkään ylpeä, joutunut elämään tällaisen huumemaailman keskellä koko lapsuuteni ja nuoruuteni ja nähnyt kaikki mahdolliset haitat, mitä siihen voi liittyä. Ja mitä porttiteoriaan tulee, niin käytännössä porttiteoria on kyllä vahva porttikäytäntö, esimerkin voima. Ensimmäinen kerta laskee kynnystä toiseen kertaan, ensimmäinen kerta ottaa kannabista laskee kynnystä kokeilla muita huumeita. Sitten täällä...

**Lakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Leena Meri:**

Edustaja Laukkanen, onko kysymystä? Täällä on vielä monta kysymystä. Onko teillä kysymystä?

**Lakivaliokunnan jäsen, kansanedustaja Antero Laukkanen:**

Kyllä tässä kysymystäkin on.

**Lakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Leena Meri:**

Olkaa hyvä.

**Lakivaliokunnan jäsen, kansanedustaja Antero Laukkanen:**

Olen tuossa lyhyesti todennut näitä keskeisiä asioita, mutta viimeisenä asiana tässä se, että on vaikea nähdä, että meidän päihdepolitiikka olisi sellaista, että se olisi päihteitä enemmän sallivaa, koska kannabis aiheuttaa riippuvuutta keskushermostoon välittömästi, jo yhdellä kerralla ja sillä on paljon muita haittavaikutuksia.

Mutta minun kysymykseni liittyy tähän, että onko teillä käsitystä siitä, että kannabiksen kriminalisoinnin poistamisesta omaan käyttöön kasvattamisessa olisi jotakin hyötyä yhteiskunnalle? – Kiitos.

**Lakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Leena Meri:**

Kiitos! – Ja sitten on edustaja Keto-Huovinen.

**Lakivaliokunnan jäsen, kansanedustaja Pihla Keto-Huovinen:**

Kiitos, arvoisa puheenjohtaja, aloitteen tekijät ja lausunnon antajat ja muut siellä linjoilla! – Olisin myöskin muutaman kysymyksen esittänyt, lähinnä liittyen nyt ehkä huumehoidon resursseihin, jotka tällä hetkelläkin meillä ovat riittämättömät eivätkä vastaa sitä tarvetta, mikä meillä olisi. Olisin kysynyt siitä, että jos tähän dekriminalisaatioon mentäisiin – sehän tietysti edellyttäisi silloin, että meillä olisi toimiva

ja tehokas ja myöskin riittävästi resursoitu palvelujärjestelmä – niin mitä tämä käytännössä edellyttäisi ja mitä se tarkoittaisi lähinnä ajallisesti, koska ymmärtääkseni ainakin Portugalissa tehtiin paljonkin toimia jo ennen kuin siellä menttiin sitten dekriminisointiin.

Toinen kysymys liittyy tähän rekisterimerkintään ja sen vaikutuksiin. Elikkä kun tuota kannabiksen dekriminisointia perustellaan hyvinkin usein sillä, että siitä tulee haittaa käyttäjille sen muodossa, että poliisin rekisteriin tulee merkintä, mikä sitten vaikuttaa jatkossa työllistymiseen ja koulutukseen, niin kysyisin tähän liittyen lähinnä poliisin suunnalta, että miten nämä käyttörikokset tulevat esille. Elikkä onko siellä kuinka paljon tällaisia satunnaisviihdekäyttäjiä? Ymmärtääkseni, kun tämä rekisterimerkintä säilyy sen viisi vuotta siellä poliisin rekistereissä, niin onko siitä tietoa, kuinka monen osalta tämä merkintä tosiasiallisesti on vaikuttanut jatkossa ja onko tämä merkintä todellakin se syrjäytymisen syy? Samoin on esitetty sitä, että tämä dekriminisointi vapauttaisi poliisin resursseja muun rikollisuuden tutkintaan, niin tältä osin olisin myöskin kysynyt näkemystänne. Tuon Portugalin mallin osalta oikeastaan Tolvanen toikin jo äsken vastauksia. – Kiitos.

#### **Lakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Leena Meri:**

Kiitos! Täällä on vielä edelleen Rantanen, Hyrkkö ja Kilpi. – Edustaja Rantanen, ja Hyrkkö valmistautuu.

#### **Lakivaliokunnan jäsen, kansanedustaja Mari Rantanen:**

Kiitos, puheenjohtaja! – Muutama lisäkysymys ja tarkennus. Eli onko nyt niin, että monet muut asiat vanhempien ja meidän, siis aikuisten, asenteissa vaikuttavat lapsiin, mutta tässä kannabisasiassa se olisi eri asia?

Sitten tämän ennaltaehkäisyn osalta olisi ehkä hyvä kuulla – toki siitä voidaan myöhemmissä kuulemisissa kuulla, nähdäkseni se oli vain noin 2 prosenttia näistä päihderahoista joku vuosi – kuinka paljon me tosiasiaassa pyrimme tällä hetkellä ennaltaehkäisemään tätä yhä kasvavaa käyttöä.

Mutta sitten poliisilta minä kysyisin, että nyt kun tässä kävi ilmi, että kannabiksesta vain 3 prosenttia tulee käyttäjien itse kasvattamana, niin onko nyt niin, että huumausainemarkkinoihin tällä ei olisi mitään merkitystä, eli se pysyisi edelleen rikollisten käsissä jatkossakin?

Sitten neljäntenä vielä uudelleen kysyisin, että oletteko sitä mieltä, että tämä Portugalin malli pitäisi ottaa sellaisenaan käyttöön, koska siinä on muitakin pointteja kuin pelkästään se hallinnollinen virhemaksu, eli siellä on esimerkiksi poliisilla suuri rooli nähdäkseni siinä, että käyttäjä viedään tänne seurantakomiteaan ja he voivat toimia todistajana ja näin päin pois, vai onko meillä Suomessa aikomus poimia Portugalin mallissa rusinat pullasta ja tehdä vain dekriminisaatio, mutta ei tuoda siihen tilalle mitään. – Kiitos.

**Lakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Leena Meri:**

Kiitos oikein paljon! – Ja sitten on edustaja Hyrkkö, ja edustaja Kilpi valmistautuu.

**Lakivaliokunnan jäsen, kansanedustaja Saara Hyrkkö:**

Kiitos, puheenjohtaja! – Vielä pari lisäkysymystä. Kiitos oikein hyvistä vastauksista.

Lääkekannabiksesta tässä ei ole paljon puhuttu, mutta se kuitenkin tuossa kansalaisaloitteessa myös mainitaan. Olisin kysynyt, minkälaisia lainsäädännöllisiä esteitä lääkekannabiksen hyödyntämiselle on tällä hetkellä olemassa.

Sitten kannabiksen myyntiin ja näihin myyntiorganisaatioihin liittyen – sitäkään ei toki tässä aloitteessa esitetä – niin, miten näette, että jos kannabiksen myynti tuotaisiin esimerkiksi valtion monopolin piiriin, niin auttaisiko se kytkemään sen kannabiksen hankinnan irti näistä kovempien aineiden myynnistä, kun ollaan huolissaan siitä, että se tapahtuu siellä samoissa kanavissa tällä hetkellä. Muistelen, että Kinnunen oli sitä mieltä, että kyllä kuitenkin käyttäjät sitten ostaisivat sen sieltä pimeiltä markkinoilta, jos se on siellä halvempaa, mutta eihän meillä käsittääkseni alkoholiakaan mitenkään merkittävässä määrin osteta ensisijaisesti pimeästi vaan ihan laillisten kanavien kautta.

No sitten täällä on noussut esiin ajatus, että dekriminalisointi edellyttäisi päihdehuollon merkittävää lisäresursointia, ja olen tietysti siitä samaa mieltä, että päihdehuolto tarvitsee lisäresursseja. Ja ehkä vähän retorinen kysymys, että eikö meillä nyt jo ole tilanne, kun meillä on jo nyt aika paljon päihteiden käyttöä ja suuri huutava tarve sille päihdehuollolle, sekä ennaltaehkäisevälle että sitten sille hoidolle, niin eikö ne resurssit itse asiassa tarvittaisi ihan riippumatta siitä, tehdäänkö jotain muutoksia, ja tässä ei tavallaan ole kyse nyt siitä. – Kiitos.

**Lakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Leena Meri:**

Kiitos oikein paljon! – Sitten on edustaja Kilpi, ja sitten lähdetään vastauksiin. – Edustaja Kilpi, ole hyvä.

**Lakivaliokunnan jäsen, kansanedustaja Marko Kilpi:**

Kiitoksia, puheenjohtaja! – Poliisillahan on varsinkin pääkaupunkiseudulla jo pitkään ollut käyttörikoksissa ja nimenomaan kannabiksen suhteen huomautuslinja: ei käytännössä tule rangaistusta. Käyttörikokseen syyllistyneiltä on aina kysyttävä halukkuutta hoitoon, ja jos suostuu, niin silloin ei voi missään nimessä rangaista. Tämähän korostuu alaikäisten kohdalla. Alaikäisiä ei ylipäättäenkään rangaista, vaan asian käsittelyhän siirretään sosiaalitoimen piiriin niin kuin pitääkin. Siihen hoitomahdollisuuteen muuten merkillisen harvoin tartutaan. Viihdekäyttäjä harvoin kokee tarvitsevansa hoitoa ja ongelmakäyttäjä on hyvin usein sairaudentunnoton, joten tämä hoitoonohjaus tässä prosessissa on aika toimimaton juttu. Ja jos tosiaan käyttää ja pitää hallussaan kotona vähäistä määrää kannabista, niin eihän sitäkään sitten rangaista. Nämä asiat ovat olleet jo vuosikausia voimassa.

Kysyisinkin: Onko tässä mielessä loppujen lopuksi tosiasiallisesti tarvetta poistaa rangaistavuutta kannabiksen osalta, ja millaisen merkityksen näette kokeilukynnyksen suhteen, mikäli rangaistavuus poistettaisiin? Ja minkälaisia käytännön mahdollisuuksia vanhemmilla on silloin valvoa lasten tekemisiä, jos rangaistukset poistetaan?

Ja vielä kysyisin sitä: pitäisikö meidän näissä asioissa tarkistella asiaa erityisen tarkasti siitä näkökulmasta, millaisia lapsivaikutuksia tällaisilla asioilla on ja kuinka vahvasti aloitteen tekijät ovat tutkiskelleet asiaa lapsivaikutusten näkökulmasta? – Kiitos.

### **Lakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Leena Meri:**

Kiitos oikein paljon! – Tuossa edustaja Kilpi toi tätä lapsiasiaa, josta itsekkin koen, että on jäänyt vähän vähäisemmälle, mutta en ihan siihen saanut kauheasti vastausta ainakaan aloitteen tekijöiltä. – Karvinen, haluatteko te vastata? Vai siirrätekö jollekin muulle teistä aloitteen tekijöistä?

### **Aloitteen tekijöiden edustaja Tapani Karvinen:**

Joo, kiitos, arvoisa puheenjohtaja! Jatkaisin samalla tavalla kuin viimeksi: nopeasti käyn läpi nämä keskeiset argumentit sillä tavalla, että mahdollisimman moni kysymyksistä saa vastauksen. Sen jälkeen siirrän puheenvuoron Louhiolle, ja hän voi täydentää sitten siltä osin kuin minulta jää kesken.

Elikkä mehän olemme Suomen kannabisyhdistys ry:n toimijoita, mikä tarkoittaa sitä, että haluamme pitää huolta kannabiksen käyttäjien ihmisoikeuksista ja perusoikeuksista. Kyse ei ole siitä, että olisimme keskittyneet yleisesti huumausaineiden laillistamiseen tai dekriminisointiin, vaan kysymys on tästä merkittävästä joukosta, joista suurin osa ei kuitenkaan käytä muita huumausaineita. Siihen nähden, mitä liikenneturvallisuuteen liittyy ja mitä on tutkittu vaikutuksia siellä, niin tiedetään esimerkiksi se, että lääkekannabis Bedrocan sisältää hyvin korkean THC-prosentin, elikkä sillä on korkea päihdyttävä vaikutus. Siitä huolimatta, jos henkilöllä on olemassa resepti, niin häneltähän ei ajo-oikeus mene, vaan hän saa edelleen kuljettaa autoa, vaikka hän käyttää huomattavan säännöllisesti ja suuria määriä lääkekannabista päivittäin. Elikkä tässä on olemassa ristiriita sen suhteen, mikä on sitten oikeasti liikenneturvallisuutta vaarantavaa ja mikä ei, ja tämän suhteen kannattaisikin katsoa esimerkiksi esimerkkejä Hollannista, minkälaista lainsäädäntöä tieliikenteeseen liittyen ja liikenneturvallisuuteen liittyen siellä on vaadittu.

Vastatakseni Huttuselle: Väititte, että kannabis ei haise. Se on aika kummallista, koska kannabiksella, toisin kuin amfetamiinilla, huumaavilla lääkkeillä tai useimmilla muilla päihteillä, on hyvin selkeästi tunnistettava haju, ja siitä varmasti pystyy tuon huomaamaan, haisevatko vaikka nuoren vaatteet makealta, ja sitä kautta selvittämään, onko tarve puuttua hänen päihteiden käyttöönsä.

Yleisesti: mehän puhutaan aloitteessa ja myöskin yhdistyksenä edustetaan täysi-ikäisiä kannabiksen käyttäjiä, joten myöskään tästä syystä nuoret eivät ole kovinkaan tiiviisti huomioitu, mutta on totta, että lapsivaikutuksia kannattaisi tehdä, ja toivon, että THL:n

puolelta tuleekin jonkinnäköistä tilastotietoa ja tutkimustietoa siihen liittyen tulevaisuudesta.

Laukkanen kysyi, onko hyötyä kasvatuksesta ja kuinka se sitten vaikuttaa näihin. – Niin, on ihan selvä hyöty, jos ihminen saa kasvattaa näkyvästi omalla ikkunallaan kolme kannabiskasvia. Se korvaa automaattisesti sen tarpeen, että joku kasvattaa varastossa, huoneessa 13 kannabiskasvia huippuluokan laitteella, josta myöskin saadaan huomattavan suuri tuotantoerä, kuin siitä muutamasta kasvista ikkunalaudalla. Ja tässä on semmoinen ongelma, että kun se on laitonta, niin ihmisillä on tapa piilottaa nämä viljelmät, investoida etenkin valaisimiin huomattavan paljon, ja sitten kun huomataan, että sillä saa tehtyä sitä kannabista enemmän kuin tarpeeksi, niin totta kai se pitää jonnekin laittaa ja sitten sitä kautta sitä päätyy myyntiin. Elikkä ero, mitä me halutaan saada tällä aloitteella aikaan, on, että nämä ammattimaiset viljelemät jäävät toissijaisiksi, alkavat vähentymään yhteiskunnasta, ja järjestäytyneellä rikollisuudella ei ole tarkoitus myöskään katukauppaa tehdä, vaan että ihmiset, jotka kannabista haluavat käyttää, voisivat itse kasvattaa sen muutamana kasvin ja käyttää omaan tarpeeseensa. Kannabiksen käyttäjien kannalta kaikkein merkittävintä on tietenkin oheisrangaistukset. Elikkä se sakko, huomautus tai puhuttelu ei ole sinänsä merkittävä ongelma, vaan ne seuraamukset ja Patja-rekisteri. Elikkä poliisiasiaihin tietojärjestelmäänhan tiedot jäävät pysyvästi. Vaikka rikosrekisteri riippuen rikoksesta häviää 5–10 vuodessa, niin poliisiasiaihin tietojärjestelmässä se säilyy pysyvästi. Ja kyllä sitä on pyritty sitten viranomaissäätelystä ja poliiseja ohjeistamalla säätää sillä tavalla, että tietyt rikokset eivät sitten pääsisi, tai tietyn ajan jälkeen niitä ei sitten ohjattaisi eteenpäin, kun tehdään esimerkiksi turvallisuusselvitystä työpaikan haun yhteydessä tai opiskelupaikan yhteydessä, mutta sitten taas käytännöt vaihtelevat. – Ja pyytäisin nyt antamaan puheenvuoron Louhiolle.

### **Lakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Leena Meri:**

Kiitos! – Toivon, että seuraavat puheenvuorot kestävät noin 2 minuuttia, jotta lähetysaika ei ehdi päättymään. – Louhio, olkaa hyvä.

### **Aloitteen tekijöiden edustaja Lauri Louhio:**

Kiitos, puheenjohtaja. Minä yritän nyt sitten olla nopea. Ja pahoittelut, en huomannut vastata siihen teidän esittämäänne lapsikysymykseen, johon myös edustaja Kilpi viittasi. Aloitteen tekijät eivät tosiaan ole siihen kovin paljon pyrkineetkään vastaamaan.

Meidän näkemyksemme on se, että tavallaan vanhempien kasvatussuhde lapsiinsa ei ensi sijassa olisi rikosoikeudellinen. Sen vuoksi se tavallaan on ollut tämän ulkopuolella. Mutta tosiaan tästä passiivisesta savulle altistumisesta: Kannabikseen liittyy ehkä väärinkäsityksiä siinä. Nykyisin yleisin tapa käyttää on käsittääkseni tämä höyrystäminen, jolloin siitä ei tule semmoista savua, joka sitten kulkeutuisi ylipäättään ulkopuolelle.

Sitten edustaja Kilpi mainitsi tästä, että jo nyt olisi käytäntö, että ei rangaistaisi. Mutta täytyy kyllä todeta näin avustajana, että kyllä aina silloin, kun asia menee oikeuteen asti – ja niitä välillä menee siis hyvin pienistä määristä, puhutaan ihan yksittäisistä grammoistakin – niin aina on tähän mennessä tullut tuomio. Siinä mielessä tämä tuntuu semmoiselta rangaistusautomaatiolta, mitä tällä hetkellä käytetään.

Minä nyt tosi lyhyesti vain poimin osan näistä kysymyksistä.

Edustaja Hyrkkö kysyi tästä lääkekannabiksesta, minkälaisia lainsäädännön esteitä on. Nimenomaan tämä rikosoikeudellinen sääntely on tällä hetkellä se suurin este sille, koska monet tällä hetkellä eivät saa reseptiä, jonka he tarvitsisivat, tälle lääkekannabikselle. Esimerkiksi vaikka on lääkärin lausuntoja, niin ei myönnetä joko sitä lääkekorvattavuutta tai erityislupaa. Silloin näistä on korkeimman oikeuden tuomioitakin saatu, että rangaistaan huumausainerikoksesta, ja tämä tuntuu hyvin epäoikeudenmukaiselta näistä henkilöistä, joilla se motiivi sille käytölle on ollut lääkinnällinen. Sen vuoksi tämä aloite ihan suoraan vaikuttaisi heihin.

Huumausainekannabista ja lääkekannabista ei tosiaan voida erottaa toisistaan. Nyt ne ovat käytännössä sama tuote. Niissä ei ole mitään aistein eikä myöskään laboratoriossa havaittavaa eroa. Sinänsä on olemassa erilaisia lajikkeita, mutta ihan samat huumausainelajikkeet ovat olleet pohjalla niissä, mistä on sitten jalostettu tällaisia lääkinnälliseen käyttöön soveltuvia.

Edustaja Laukkanen kysyi, olisiko jotain hyötyä yhteiskunnalle tästä aloitteesta. Kyllä siitä olisi, erityisesti tämä, että poliisin valvonnan ei tarvitsisi näihin enää niin paljon kohdistua. Kyllä se poliisin resurssi tällä hetkellä on se, että jos tehdään kotietsintä jollekulle, joka kotona kasvattaa, sanotaan, vaikka viittä tai kymmentä kasvia, niin yleensä siihen tarvitaan kaksi partiota tai sitten vielä koirapartio lisäksi. Puhutaan, että siinä menee yksi työpäivä viideltä poliisilta helposti. Kyllä se toisi säästöä, koska tosiaan kymmeniätuhansia on Suomessa vuosittain näitä huumausainerikoksia kannabikseen liittyen.

Mutta muilta osin tietysti, jos aikaa olisi, niin pyytäisin, että Risto Mikkonen voisi vastata tähän, että 3 prosenttia on käyttäjien itse kasvattamaa, koska hän on tosiaan tutkinut sitä asiaa eniten, mutta minä lopetan nyt tähän.

### **Lakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Leena Meri:**

Tiedoksi, että näihin kaikkiin te voitte kyllä laittaa täydennyksenkin kirjallisesti valiokuntaan, ihan ehdottomasti ja mielelläänkin, mitä kysymyksiä on tullut tässä ja mihin ette ole vastanneet. Mielellään otetaan vastaan, kaikkea ei vain pysty tässä ajassa käymään läpi.

THL, oliko teillä jotakin, mitä te koitte, että kysyttiin? Lyhyt vastaus.

### **Tutkimusprofessori Pekka Hakkarainen, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos:**

Kiitos! – Joo, joitakin asioita tässä.

Useammassakin kysymyksessä tiedusteltiin tämän hoitojärjestelmän osuutta, ja kyllä meidän lausunnossamme sitä pidettiin hyvin keskeisenä, että jos rangaistus poistetaan, niin samaan aikaan pitää sitten tehdä satsauksia hoito- ja tukipuolelle ja ennaltaehkäisyyn ja sillä tavalla ottaa heti aktiivinen ote niihin vaikutuksiin. Kyllä näitä keinoja kannattaisi opiskella myös sieltä Portugalin mallista, mitä kokemuksia siellä on.

Päihdepalveluita on varmasti Suomessa saatavilla. Oleellinen kysymys on, maksavatko kunnat sinne lähetteitä ja satsataanko siihen sillä tavoin. Osaamista ja palvelua minun mielestäni ja ymmärtääkseni Suomesta löytyy.

Porttiteoria tuli taas, vielä parissakin puheessa. Siis se on jännää, että se jotenkin sopii arkiymmärrykseen, mutta tutkimusnäyttöä sille ei oikein ole. Siis päihdeongelmainenhan on yleensä monipäihdekäyttäjä, ja sieltä ehkä selkein indikaattori on hyvin nuorena aloitettu alkoholin humalajuominen.

Yksi linkki on tietenkin, että myyjillä on monia aineita. Tätä on vain nykymaailmassa vielä enemmän, kun meillä on tämä nettikauppa tullut. Siellähän on tavarataloa, josta löytyy ihan melkein mitä vain. En näe, että sitä voitaisiin poistaa juurikaan.

Tämä myös siihen, miten käyttäjäkontrollit toimivat poliisin tutkintamenetelmänä: nähdäkseni siinä mielessä huonosti, että eiväthän nyt ostajatkaan tunne, jos he netin kautta ostavat, kuka siellä on se myyjä ollut. Ja näkisin myös, että poliisin tutkintakeinoin vaikuttaisi hyvin oleellisesti se, miten me määritellään käyttäjät, ovatko he niin kuin rosvojen puolella vai ovatko he lainkuuliaisten kansalaisten puolella. Jos heillä ei ole tätä rosvoidentiteettiä, niin minä luulen, että se voisi helpottaa poliisin tutkintaa, koska kuitenkin poliisin tutkintamenetelmissähän aivan oleellisin asia on, että poliisilla on yleisön tuki tehtävilleen. – Kiitos.

### **Lakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Leena Meri:**

[Taustalta kuuluu aikamerkki]

Tuohon tulikin juuri ilmoitus, että viisi minuuttia jäljellä julkista kokousta. Mutta jatketaan vielä siten, että Jari Kinnunen, rikosylikomisario. Ja muistutan, että saa antaa lisää kirjallisia oikein mielellään.

### **Rikosylikomisario Jari Kinnunen, Sisä-Suomen poliisilaitos:**

Joo, kiitoksia! – Nopeasti käydään sitten läpi, tuossa oli muutama kysymys.

Rantanen kysyi, säilyvätkö huumausainemarkkinat rikollisilla. Tosiasia on se, että sinne, missä on rahaa helposti saatavana, järjestäytynyt rikollisuus joka tapauksessa suuntautuu, ja näin tulisi tapahtumaan myös huumausainemarkkinoilla.

Sitten Hyrkkö mainitsi, että hankitaanhan alkoholikin nykyään laillisesti. Kyllä kyllä, mutta sieltä, mistä halvimmalla saadaan. Eliikkä silloin kun on päihdekäytöstä kysymys, niin Viron-tuonti on aikamoisessa roolissa, ja näin tulee tapahtumaan sitten, ja koko



ajan tapahtuu, huumeidenkin osalta. Suurin osahan tuodaan ulkomailta, muut huumeet, ja kannabistakin tuodaan muualta.

Sitten oli kysymys Keto-Huoviselta. Viihdekäyttö on todellakin satunnaista. Poliisi keskittyy oikeasti näihin huumausainerikoksiin, huumausaineen välittämiseen ja sitä kautta aina isomman ringin kiinni saamiseen. Se, että jos laillistettaisiin, niin vapauttaisiko muuhun rikollisrikostutkintaan: Ei, koska sinne jäisi edelleen se järjestäytynyt rikollisuus, joka tätä huumekauppaa pyörittää. Se olisi pakko meidän selvittää. Tolvanen toi hyvin esille tuossa, että mahdollisuuksia hoitaa tämä asia kyllä muutenkin on. Elikkä kun meillä on hoitoonohjaus, toimenpiteistä luopuminen, huomautus, rajoittaminen, syytteeseen saattamatta jättäminen, niin näitä voitaisiin kyllä tehostaa, ja silti voitaisiin edelleenkin pitää työkalupakissa niitä keinoja, joilla poliisi pystyy järjestäytyneeseen rikollisuuteen ja tähän levittämiseen puuttumaan.

Sitten totean näistä ympäristövaikutuksista. Puhuttiin lapsista. Se on selväkin, vaikutuksia on varmasti, mutta on nyt meillä huomattu se, että kannabis myöskin ilmeisesti allergisoi, koska ne ihmiset, jotka meillä joutuvat jatkuvasti niitten kanssa tekemisiin, ovat selkeästi joutuneet siirtymään muihin tehtäviin. – Kiitos.

#### **Lakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Leena Meri:**

Kiitos! – Ja laittakaa näitä mielellään tosiaan kirjallisenä. Onko vielä Nuotiolla ja Tolvasella? Tässä nyt on muutama minuutti aikaa.

#### **Professori Kimmo Nuotio, Helsingin yliopisto:**

Aivan lyhyesti vain totean sen, kun kysyttiin siitä, mitä hyötyä on tällaisesta uudistuksesta. Okei, jos se koskisi kokonaan tämän käytön rangaistavuuden poistamista, niin tosiaan minä näen, että siinä olisi juuri tämä stigman poistaminen. Se olisi linjakkaampaa. Rikosoikeuden arvioinnissa minusta ei ole perusteita tälle käyttäjien kohtelulle rosvoina.

Sitten lasten osaltahan on hyvin olennainen tämä Kilven kysymys tietysti, ja lastensuojelukysymykset, lapsivaikutukset. Mutta minä näkisin, että jo nyt meillä ei oikeastaan lapsiin sitä rikosoikeudellista kontrollia juurikaan haluta kohdentaa, vaan me käytetään lastensuojelua muutenkin primääristi sillä puolella. Elikkä minä näkisin, että ehkä siinä on enemmän just nämä välilliset vaikutukset. Mutta oikeastaan tässä minun osaltani. – Kiitos.

#### **Professori Matti Tolvanen, Itä-Suomen yliopisto:**

Puheenjohtaja! Jos saan ihan tuohon liikennejuopumukseen sanoa, kun se on minun alaani. Tämä aloitehan ei tietenkään vaikuttaisi millään tavalla liikennejuopumuksen sääntelyyn. Edelleen olisi rangaistavaa huumausaineen käytön jälkeen liikenteessä olemisen. Sitten on vielä tämä toinen kysymys, että kyllähän lääkekannabiksenkin käyttö voi vaikuttaa sillä tavalla huonontavasti kuljettajan ajotaitoihin, että hän ei saa liikenteessä moottorivetoisia ajoneuvoja kuljettaa. Eli silloin, kun kyky suoriutuksiin on

huonontunut, niin se tulee rattijuopumuksena rangaistavaksi, vaikka kyseessä olisi lääkärin laillisesti määräämä lääke. – Kiitoksia.

**Lakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Leena Meri:**

Kiitos! – Taas on erittäin hyvää keskustelua, tätä voisi jatkaa vielä parikin tuntia ja pidempäänkin, mutta valitettavasti meillä loppuu aika. Enempää en voi antaa nyt edes puheenvuoropyyntöjä, vaikka mielelläni antaisin. Kiitos kaikille. Kiitos aloitteentekijöille, kiitos asiantuntijoille, kiitos hyvästä keskustelusta, ja laittakaa ehdottomasti lisälausuntoa, materiaalia. Asia on tärkeä, ja kaikki teidän materiaalinne, mitä haluatte laittaa, otetaan vastaan, ja saattaa olla, että tulee vielä lisäkysymyksiäkin, ihan kohdennettuja. Kiitos kaikille, ja päätämme lähetyksen. Kiitos!

Valiokunnan jäsenille vain, että nähdään sitten, kello 9.30 kokous taas, ja virallinen sellainen.

**Lakivaliokunnan jäsen, kansanedustaja Antero Laukkanen:**

Kiitos kaikille!

**Lakivaliokunnan jäsen, kansanedustaja Saara Hyrkkö:**

Kiitos paljon!

**Lakivaliokunnan jäsen, kansanedustaja Antero Laukkanen:**

Hyvää juhannusta!

**Lakivaliokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Leena Meri:**

Hyvää juhannusta ja joulua! [Naurua]

**Lakivaliokunnan jäsen, kansanedustaja Hanna Huttunen:**

Hei kaikille!

**Aloitteen tekijöiden edustaja Timo Larmela:**

Kiitos!